

KUNSTREVEY

Ursula Reuter Christiansen, *Rose Thorn – Die Träne*, 2023. Pressefoto: Davy Denke, von Bartha

Epokens Tornerose

Ursula Reuter Christiansen: *Rose Thorn*. Von Bartha. Til 22. december.

DER LIGGER ET lille eventyrslot i Carlsberg Byen på kanten af Vesterbro. Bygningen hedder Kridttårnet og huser det schweiziske galleri von Bartha, der med sit internationale sigte og publikum har vendt blikket mod København og vovet at etablere sig med et unikt lokale midt i den nye bydels epicenter tæt på Elefantporten. Billedkunstneren Ursula Reuter Christiansen (født 1943) har som en af de få danske kunstnere i galleriet grebet muligheden for at udstille med et tema, der knytter sig smukt til det eventyrlige. *Rose Thorn* hedder udstillingen, der rummer et antal nye og ældre værker.

Ursula Reuter Christiansen er om nogen her til lands den skønneste eksponent for et fortællende og ekspressivt maleri, og vi lades ikke i tvivl om, at hun kender sine klassikere fra Grimms *Tornerose* til de mere dystre og vilde sider af den litterære arv og mytologien. Udstillingen består af malerier og keramiske skulpturer, som tilsammen skaber et dunkelt eventyrligt univers bestående af rustede grene, mørke svampe og Rødhættes angstfyldte ensomhed blandt skovens træer. »Hver epoke har sin Tornerose,« siger kunstneren. »Jeg har fjernet prinsen fra min fortælling. Gennem rosens torne finder min Tornerose sin vej ud på egen hånd.« Og det er, hvad Ursula Reuter Christiansens værk har vist os gennem hendes lange kunstnerliv, og også her på denne fine lille udstilling. Man skal gå grueligt meget igennem for at komme ud på den anden side i det kunstneriske liv, ud i friheden, hvor man kan ytre sig, som man vil, og være den, man er. En kraftfuld tegning viser for eksempel moderens tilstedeværelse. Fra en middelalderborg rækker den monstrose moderskikkelse sine fangarme ned mod en minutiøs skikkelse, der er ved at forlade porten for mentligt at drage ud i verden. *Hun vil holde mig tilbage* er den hastigt udførte tuschtegningens titel. Et ældre værk; udatert.

Ursula Reuter Christiansen er ikke bange for paroler, politik eller poesi, og hendes impulsive og dramatiske talent til trods er hendes kunst aldrig banal. Hun slipper afsted med at fortælle eventyr, som man kan gøre det for børn, men få en aktualitet ind i sit forehavende, der vægter det autentiske og nødvendige, som kunstens verden i den grad har brug for. Civilcourage, modet til at tale og male frit blander sig med opgøvelsens tårer i en næsten religiøs ophøjet forstand. Tornerose ligner Bibelens Madonna-skikkelse. Kunstneren selv er vred, bange, oprørt, ekstatiske og følelsesmæssigt til stede i hvert penselstrøg. Aldrig indsmigrende. Ursula Reuter Christiansen er en stor fortæller af et evigt gyldigt stof. Erik Steffensen

Shirin Neshat, *The Fury*, 2022-2023. Pressefoto: Gladstone Gallery

Til stede

Shirin Neshat: *The Fury*. Viborg Kunsthall. Til 14. januar 2024.

DET ER ET sjælerysende og gennearbejdet videokunstværk, der i øjeblikket er installeret på Viborg Kunsthall på to store lærreder i et mørklagt rum. Og ikke bare får beskueren lov at opleve værket *The Fury* af en af verdenskunstens store navne, iranskfødte Shirin Neshat (født 1957), der har boet og arbejdet mest i New York siden 1973, man får tillige en udgave af værket i *virtual reality*, hvor man tager en VR-brille på og deltager i det optrin, der nu udspringer sig i tre dimensioner omkring en. Man sidder således i en kreds af mellem-østlige soldater og ser en danserinde smyge sig rundt i kredsen af stirrende blikke fra uniformerede mænd. Kvinden er letpåklædt, sensuel, lokkende, inviterende, mens hendes publikum ser på. I virtual reality-udgaven kan man dreje sit hoved og overraskes over ens tilstedeværelse midt i lokalet, der minder om

et forhørslokale eller et tomt pakhus. Lidt uhyggeligt, meget pågående, og autoriteten og stemningen kommer helt ind under huden indtil et punkt, hvor man ikke længere er tilskuer på soldaterholdet, men ser og mærker omgivelserne gennem danserens øjne: Du nærmer dig en soldat, der puster røgen fra sin cigaret lige ind i dit ansigt. Man er ved at falde ned af stolen, så virkelighedstro er billedvirkningen. Der skiftes igen perspektiv, og man oplever nu igen danseren, der med mærker og sår på kroppen ser ud til at have været udsat for tortur. Hun ser sit snit til pludselig at løbe forbi soldaterne og ud i den formodede lysfyldte frihed. Ude af bygningen befinder hun sig midt i gadelivet i New York City. Hun er en fremmed fugl, der er fredelige oprin, som langsomt udvikler sig til protester, der er dans og blikke, der krydser hinanden, det er storslået og inciterende at følge og føle.

Man flytter sig let fra virtual reality-versionen ind i salen, hvor videoværkets to store skærme i hver sin ende af salen giver den fulde oplevelse af at være vidne til noget vigtigt, noget samtidigt uden at kunne afkode den egentlige mening. Værket står åbent med alle sine antydninger af at være menneske (og kreativ) midt mellem fangenskab og frihed, midt i den globale virkelighed.

Shirin Neshat har trods sin status som den mest berømte og anerkendte iranske nutidskunstner aldrig vist sine værker i Iran. Det nyproducerede værk er blevet færdigt i indeværende år til visningen i Viborg, og der er tale om et lille mesterværk, som farves af sin storpolitiske aktualitet. Erik Steffensen

Rune Bosse, *Efter ilden*, 2023. Pressefoto: Adam Jandrup

Naturprocessen tilfældige skønhed

Rune Bosse: *Efter ilden*. Kunstforeningen GI Strand. Til 14. januar 2024.

TOTALINSTALLATIONER hører efterhånden til sjældenhederne i kunsthvervet, forstået på den måde at en enkelt tematik eller et enkelt greb danner hele udstillingen. Men sådan har kunstneren Rune Bosse (født 1987) efterhånden arbejdet i nogle år. Han har ladet skoven og væksterne flytte på museum og har på en sympatisk måde gjort opmærksom på den natur, vi mennesker omgiver os med. Som sådan handler hans kunst om klodens beskaffenhed, klimaet og menneskets hærgen eller ømfindtlighed over for det levende. Enkelte gange har han lavet papirarbejde, hvor han har samlet dele fra mange vækster og skabt collageagtige arbejder, der fremstiller en urplante. Et sådant litografisk tryk har han for eksempel lavet til Kunstforeningen GI Strand, hvor han er aktuel med udstillingen *Efter ilden*.

Rune Bosse forhandler rum, og han indtager hele øverste etage med sit projekt, der viser os resterne af skoven, efter at ilden har tilintetgjort væksterne, men han har også indsat nyt liv, der spirer frem af det forkullede træ, der fylder op i rummene. Det altfortærende, der opleves i en skovbrand, er sat på dagsordenen, og træets livscyklus og naturens egen håndtering af procedurerne er hjulpet godt på vej af kunstneren, der flytter rammerne indendørs og lader publikum om at tage vandringsen i det af ilden transformerede landskab.

Udstillingen lægger sig som sådan fint i slipstrømmen fra GI Strands udstilling i 2020, hvor Tue Greenfort i samme rum ophængte værker bestående af afstøbninger af sandstrand under den københavnske brolægning. Her var værkerne tydelige, men netop denne afgrænsning er i Rune Bosses installation noget uklart. Måske er mængden af materiale, det forkullede træ, for stor; måske savnes der en præcision i det introducerende rum, hvor kunstneren forsøger at lave en eksempelsamling i kunstnerisk udgave. Hvor sympatisk sigtet med udstillingen end er, så mangler der en kunstnerisk dimension i værket, der rækker ud over naturprocessernes tilfældige skønhed eller mangel på samme. *Efter ilden* favner bredt tematisk, men er ikke helstøbt som udstilling. Erik Steffensen

Melchior Lorck, *Beredet soldat (en Deli?)*, 1576. © SMK

Sol over aftenlandet

Melchior Lorck – En kunstner på rejse. Fakta, fiktion og fortolkning i 1500-tallet. Statens Museum for Kunst. Til 3. marts 2024.

SMK HAR UDSSTILLET renaissancekunstneren Melchior Lorcks livsværk. Det er et livsværk, som man – ganske uden fare for overdrivelse – kan kalde blæret. Udstillingen består af godt 240 kobberstik, tegninger og træsnit med motiver fra Lorcks mange rejser. Her forkæles man med et portræt af Süleyman den Prægtige, osmannernes ikoniske hersker. Det er så nøgternt, køligt og detal-

jerigt. Ren ærefrygt. Der skulle åbenbart en lutheraner fra Flensborg til at yde tyrkernes sultan retfærdighed. Særlig blæret er det 11 meter lange prospekt over Konstantinopel, der er præcis så fascinerende, som man forestiller sig det. Det beriger prospektet, at man over det har placeret et nyt videoværk med indtryk fra nutidens Istanbul, *Extemporary Sevenhills of Istanbul* af Ferhat Özgür. Man forestiller sig, at det også kunne have lydt sådan dengang, og pludselig er fortid og nutid ét.

Melchior Lorck var barn af renessancen og 1500-tallet. Europa var i dyb splid med sig selv, marret af religiøse krige. Men det var de muslimske imperiers storhedstid, særligt Osmannerriget, hvis landvindinger og belejringer europæerne var blevet godt trætte af. I 1550'erne sendte den tysk-romerske kejser Ferdinand I. derfor en delegation til Konstantinopel for at forhandle fred med Süleyman. På en eller anden måde formåede Lorck at blive en del af den delegation. Godt fire år tilbragte han i Konstantinopel. Det var år godt givet ud, for der fik han inspiration til 128 træsnit med motiver fra Tyrkiet. *Tyrkerværket*, som de i dag kaldes, blev hans hovedværk.

Lorck var optaget af portrætter Østen, som den virkelig så ud. Men han var også overbevist om, at der foregik mere, end det blotte øje kan se. Der er stadig fabeldyr og mystik. Som sådan er han fuldstændig i tråd med samtiden. Det er i Lorcks levetid, at Guillaume Postel dukker op i Frankrig som den første egentlige orientalist. Han *elskede* alt, der havde med Orienten at gøre. Han var ikke et sekund i tvivl om, at det jordiske paradys var at finde i morgenlandet. Orientalerne havde jo for eksempel *boramertz*, en busk, der fik lam som frugter. De havde også et træ, der producerede brød, vin, silke, eddike og olie. Forestillinger af den slags var ikke usædvanlige i renessancen. Den italienske filosof Pico della Mirandola ræsonnerede sig for eksempel frem til, at solen er stærkere i øst. Så stærk, at den ved sine strålers kraft ligefrem kan frembringe smykker og parfume.

Et eller andet har de orientalske solstråler udrettet. Se bare Lorcks træsnit af Süleymaniye-moskeen og solen i venstre hjørne, der kaster skyerne bort. Det er, som om Lorck i Konstantinopel har set et lys, end ikke det tykkeste skydække kan tilbageholde. For beskueren her i det mørke og kolde aftenland er det tiltrængt lys og varme. Sami Kleit

Simon Dybbroe Møller, *Police*, 2023. *All the time in the world*. Pressefoto: Jan Søndergaard. © Simon Dybbroe Møller, Palace Enterprise

Konceptuelt cirkelspark

Simon Dybbroe Møller: *All the time in the world*. Palace Enterprise. Til 9. december.

MELLEM VESTERPORT og Københavns Hovedbanegård ligger en skøn, mærkelig stump af en gade. Det er egentlig starten af Vester Farimagsgade, men fremstår som sin egen på grund af Buen, det strenge 1950'er-kompleks, som hvælver sig over gaden og hvis lange arme indrammer gaden på begge sider. Længe var der ægte international banegårdsstemning her, med valutabutikker og rejsebureauer til fjerne destinationer. Der er endnu nogle få tilbage, sammen med en salon for hår-extensions og en butik med tidløse brudekjoler »til skarpe priser«. Men de sidste par år er import-eksport-stemningen mixet op med en hip restaurant med naturvin på kortet og Palace Enterprise, et af hovedstadens nye ambitiøse gallerier. Det er her, kunstneren Simon Dybbroe Møller kiler sig ind. I galleriet, der ligger i et tidligere butiklokale med glasfacade, har han installeret syv opretstående vitriner af den slags, der er designet til præsentation af armbåndsure. Nogle af dem roterer langsomt rundt, nogle har lys i, men de er alle tomme, bortset fra et tykt lag af støv på alle hylder. Sand, hår, små sten, skaller, plasticrester, stumper af papir og døde fluer.

All the time in the world, som udstillingen hedder, består umiddelbart af dette enkle, skræbende greb. Men Dybbroe Møller, som også er professor på Kunstakademiet i København, tilhører en postkonceptuel sektor, som ynder at drapere udtrykket i adskillige lag sprog og henvisninger. I understrømmen løber hilsner til konceptfar Duchamps mesterværk *The Large Glass*, som han lod »gå til« i støv, og som konceptfotoonkel Man Ray fotograferede, så man kom helt tæt på de fascinerende støvformationer. Men også til nutidige støvpoetikere såsom Jason Dodge, hvis støv, fnuller og papirstumper for tiden breder sig over gulvet på Charlottenborgs jubilæumsudstilling.

Det uimodståelige ved støv som kunstnerisk materiale – og andre livløshedder i nullermandskategorien i øvrigt – er netop den udefinerbare karakter. Det findes i verden, men knap i sproget. Det er klassisk konceptuelt cirkelspark. Manglende ure i en udstilling om tid er et andet.

Ligesom Buen emmer af en svunden tid, hvor man tog tidligere fri fra arbejde for at nå forbi rejsebureauet og købe flybillet på gennemslagspapir til Islamabad, vidner en butik for ure i mellemprisklassen også om en tid før smartphones og hurtigt internet. Hvis det var en anden tid, hvilken tid er vi så i nu? Det er straks sværere at svare på. Det elegante er, at Simon Dybbroe Møller gør præcis det.

Endnu vil travle forbi passerende, der ser udstillingen gennem galleriets vindue, kunne forveksle den med en ophørt urbutik. Men det er 11. time, gaden befinder sig åbenbart i et *tipping point* på gentrificeringsbarometeret. *All the time in the world* er en udstilling uden ure, men som læser tiden perfekt. Om et år er timeglasset måske allerede løbet ud. Pernille Albrethsen